

На основу члана 41. став 10. Пословника Владе („Службени гласник РС“, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 и 76/14), Министарство одбране објављује

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О НАЦРТУ СТРАТЕГИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Одбор за правни систем и државне органе Владе Републике Србије, на 44. седници, која је одржана 18. априла 2018. године, закључком 05 Број: 850-3661/2018, прихватио је предлог Министарства одбране Републике Србије да се спроведе јавна расправа о нацрту Стратегије националне безбедности Републике Србије и одредио Програм јавне расправе, сходно којем је Министарство одбране Републике Србије и спровело јавну расправу.

Јавна расправа о нацрту Стратегије националне безбедности Републике Србије спроведена је у периоду од 20. априла до 15. маја 2018. године, а текст нацрта Стратегије националне безбедности Републике Србије постављен је на интернет презентацији Министарства одбране и порталу е-управе.

Програмом јавне расправе о нацрту Стратегије националне безбедности Републике Србије одређено је да се примедбе, предлози и сугестије достављају Министарству одбране, путем електронске поште на е-mail адресу: zoran.putica@mod.gov.rs или поштом на адресу: Министарство одбране Сектор за политику одбране Управа за стратегијско планирање, Бирчанинова 5, 11 000 Београд, са напоменом „За јавну расправу о нацрту Стратегије националне безбедности Републике Србије“. Рок за достављање примедби, предлога и сугестија у писаном или електронском облику био је 26 дана од дана објављивања јавног позива. Учесници у јавној расправи били су представници државних органа, стручна јавност, као други заинтересовани субјекти.

Текст нацрта Стратегије националне безбедности Републике Србије је представљен на округлим столовима који су одржани 8. маја 2018. године у Дому Војске Србије у Новом саду, 10. маја 2018. године у Дому Војске Србије у Нишу и 15. маја 2018. године у Дому Војске Србије у Београду.

Предлози, сугестије и примедбе на текст Нацрта стратегије достављени су путем поште и електронским путем, а односили су се углавном на структуру садржаја документа, стратегијско окружење, изазове, ризике и претње безбедности, поједине дефиниције, надлежности државних органа у области националне безбедности, надзор и контролу, националне вредности и интересе и структуру система националне безбедности.

У Министарству одбране сагледани су и размотрени достављени предлози, сугестије и примедбе на нацрт Стратегије националне безбедности Републике Србије у току јавне расправе, као и усмене примедбе и сугестије изнете на округлим столовима.

Примедбе које су прихваћене су унете у текст нацрта Стратегије националне безбедности Републике Србије.

ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ СТРАТЕГИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ КОЈЕ НИСУ ПРИХВАЋЕНЕ:

Није прихваћена примедба која се односи на текст поглавља 1. Стратегијско окружење (*страна 5, четврти пасус, друга реченица*), а у којој се додатно појашњавају **манифестације климатских промена** и њихове последице по становништво, материјална и културна добра и животну средину, при чему се посебно истиче значај расположивости воде, као и ризици који се јављају због недостатка инфраструктуре и координисаног приступа да се заштитимо од могућих изазова и адаптирамо на климатске промене и последице које оне производе. Примедба није прихваћена јер се, у наведеном пасусу у документу довољно обухватно и концизније, него што је то случај у наведеној примедби, говори о климатским променама и дефициту природних ресурса. Предложена детаљнија елаборација ове теме допринела би само повећању обима документа, али не и квалитету његовог садржаја.

Није прихваћена примедба која се односи на текст поглавља 1. Стратегијско окружење (*страна 8, трећи пасус, трећа реченица*) у којој се сугерише да је потребно споменути **резилијентност** као тренутно важећи концепт превенције ризика и управљања кризама у спољној безбедносној и одбрамбеној политици ЕУ, а који означава способност система, организације и било ког ентитета да се супротстави, прилагоди или опорави од последица безбедносних изазова, ризика и претњи без компромитовања циљева одрживог развоја. Наведени концепт, иако већ дуже време присутан у документима јавних политика у свету, у наведеној формулацији која, пре свега, није у духу српског језика (могао би се превести као „отпорност“), није у довољној мери препознат и прихваћен код нас. Стога, сматрамо да његово експлицитно навођење, поготово у таквој изворној верзији, не би донело суштински ништа ново у односу на текст наведен у документу.

Примедба која се односи на текст Поглавља 2. Изазови, ризици и претње безбедности (*страна 13, други пасус*) у којој се износи захтев да се, у оквиру набрајања изазова, ризика и претњи безбедности, **„енергетска безбедност“**, будући да је позитивна категорија, замени термином „енергетска небезбедност“ или „угрожавање енергетске безбедности“, није прихваћена стога што је смисао наведеног у Нацрту стратегије идентичан и исказан у формулацији „енергетска безбедност Републике Србије може бити угрожена“. Предложени термин „енергетска небезбедност“ није уобичајен нити општеприхваћен.

Није прихваћена примедба на текст Поглавља 2. Изазови, ризици и претње безбедности (*страна 13, четврти пасус, друга реченица*), којом се, у оквиру пасуса који се односи на **последнице елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа**, као и угрожавање животне средине и здравља грађана услед радиолошке, хемијске и биолошке контаминације, предлаже да се на крају друге реченице на постојећи текст дода: „...као и одрживи развој заједнице“. У том случају, реченица би гласила: „Глобалне климатске промене својим ефектима, кроз различите врсте елементарних непогода (поплаве, суше, пожари, земљотреси, екстремно високе температуре и сл.), као и присутност великих количина опасних материја у процесу производње, складиштења, промета и транспорта, директно и индиректно утичу на ниво ризика и стање безбедности људи, животиња, материјалних и културних добара, животне средине, као и одрживи развој заједнице.“

Наведени предлог је образложен тиме што је у Републици Србији у постојећој Стратегији одрживог развоја из 2008. године наглашен проблем елементарних непогода и њихових последица, као и у нацрту Стратегије одрживог и интегралног урбаног развоја (у којој се посебно наглашава област климатских промена, заштите животне средине и отпада). Примедба се одбија из разлога што се подразумева да стање безбедности утиче на одрживи развој, те ову чињеницу није неопходно потенцирати.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да се **корупција** засебно одреди као претња националној безбедности Републике Србије, имајући у виду да је интеграција у ЕУ дефинисана као један од националних интереса Републике Србије, а да се у Извештају о напретку Србије (април 2018.) наводи да је „...корупција и даље широко распрострањена у многим областима и наставља да буде озбиљан проблем“, да о томе сведоче и други извештаји, као и да је и у самом нацрту Стратегије наглашено да се угрожавање националних интереса сматра угрожавањем безбедности Републике Србије, а корупција свакако угрожава како националне интересе, тако и безбедност. У вези са тим, истичемо да корупција јесте препозната у нацрту Стратегије у оквиру других изазова, ризика и претњи који могу испољити значајан утицај на безбедност (није обрађена посебно), међутим, имајући у виду да се као аргумент за наведену примедбу наводи виђење тренутног стања ради чијег унапређења се у Републици Србији предузимају опсежне планске мере, а да је Стратегија националне безбедности документ који даје пројекцију за дужи временски период, примедба није усвојена.

Примедба која се односи на Поглавље 4. Политика националне безбедности, део 4.2 Очување унутрашње стабилности и безбедности Републике Србије и њених грађана, а у оквиру циља „унапређење безбедности грађана, државе и друштва“ (*страница 19, шести пасус*), којом се предлаже да се нагласи **отпорност** као способност појединца, заједнице, државе или региона да се супротстави, прилагоди и брзо опорави од последица насиља, конфликта или природних катастрофа без компромитовања дугорочног развоја, није прихваћена, с обзиром на то да је суштина наведеног појма имплицитно садржана у наведеном делу Нацрта стратегије.

Нису прихваћене примедбе које се односе на преформулисање ставова на страни 30 (*четврти пасус, последња реченица; седми пасус, друга реченица; последњи пасус, прва реченица*), имајући у виду да је приликом израде Нацрта стратегије, због природе предметне материје, био примењен мултисекторски приступ и да је, ради уочене потребе, Радни тим за израду нацрта документа био проширен, укључивањем, између осталог, и представника **Министарства рударства и енергетике**. Сагласно томе, текст Нацрта стратегије претходно је усаглашен са наведеним министарством.

Није прихваћена примедба којом је констатовано да у поглављу 5. Систем националне безбедности, у делу 5.1.2. Извршни део система националне безбедности (*страница 32/33, последњи пасус*), међу другим субјектима значајним за националну безбедност недостају **независни и самостални државни органи**, с обзиром на то је формулација наведена у Нацрту документа довољно обухватна и да њено проширивање није неопходно.

Додавање **начела отпорности** у поглављу 5. Систем националне безбедности, у делу 5.2. Начела функционисања система националне безбедности (*страница 33*), са објашњењем које би гласило: „Систем националне безбедности поседује способности и капацитете да се ефикасно и правремено супротстави, прилагоди и опорави од последица безбедносних изазова, ризика и претњи, уз очување базичне структуре и функција посредством управљања ризиком“, није прихваћено јер је наведено начело имплицитно садржано у начелима наведеним у Нацрту стратегије.

Примедба којом се указује на то да је у Нацрту стратегије видљиво **јачање улоге председника Републике**, јер у важећој Стратегији председник „указује на одређена питања и проблеме из области националне безбедности и покреће њихово решавање“, а према Нацрту треба да, поред уставне надлежности командовања Војском и законски прописаног председавања Саветом националне безбедности, „обједињава и усмерава функционисање система националне безбедности“ и којом се тражи посебно образложење зашто је ова функција сада додељена председнику Републике уместо Влади, како је то учињено важећом Стратегијом, будући да симболичка уставна функција да председник

изражава државно јединство не може сасвим да оправда овакво предимензионирање његове улоге у систему националне безбедности, те, стога, функција усмеравања система треба и даље да припада Влади, није прихваћена. У вези са тим, неспорно је да, у условима непостојања јединствене надлежности за управљање целином система националне безбедности, председавање Саветом за националну безбедност имплицира обједињавајућу и усмеравајућу улогу председника Републике у функционисању система националне безбедности. Такође, у Нацрту стратегије се наводи: „Ставови из Стратегије националне безбедности се операционализују у стратешким и доктринарним документима, документима јавних политика и нормативно-правним актима.“ Сагласно томе, Нацрт стратегије имплицира и омогућава усаглашавање нормативно-правних аката са ставовима изнетим у њој.

Примедба у којој се указује на то да је, у односу на важећу Стратегију, изостао пасус о обавези министара и органа државне управе, укључујући све три службе безбедности, да **редовно извештавају Народну скупштину о стању националне безбедности**, свако у свом делокругу, није прихваћена. С обзиром на то да су ове обавезе уређене у различитим законима, није неопходно понављати њихов садржај, а на контролну и надзорну функцију над функционисањем система указано је у садржају Нацрта стратегије.

Није прихваћена примедба да се размотри да ли је **Савету за националну безбедност** место у управљачком делу система националне безбедности, будући да Савет координаторно тело које, по важећем закону, окупља представнике извршне власти и неке актере извршног дела система националне безбедности. У примедби се даље наводи да постоји несагласност законом прописаног састава Савета за националну безбедност са природом националне безбедности каква је описана у овом Нацрту стратегије, с обзиром на то да Нацрт стратегије посвећује велику пажњу спољним димензијама безбедности, а министар спољних послова није члан Савета, те се предлаже да се то исправи.

Такође, није прихваћена примедба сходно којој Савет за националну безбедност не може бити смештен у управљачки део система, јер по свом статусу и надлежностима не може бити у равни са Владом, Народном скупштином и председником Републике. предложено да, пошто обезбеђује форум у коме се врши координација свих делова система, Савету за националну безбедност треба доделити улогу координатора система националне безбедности, а не једног од управљача системом. Наведена примедба није прихваћена јер није у складу са читавим концептом Нацрта стратегије. Актуелно формално-правно непостојање јединствене надлежности за управљање системом националне безбедности, условило је да Савет за националну безбедност функционално буде сврстан у управљачки део система националне безбедности јер, објективно посматрано, представља јединствено тело које обједињава (у највећем делу), координира и усмерава функционисање система националне безбедности. Будући да се ставови из Стратегије националне безбедности операционализују, између осталог, и у нормативно-правним актима, тиме се стварају услови за усаглашавање нормативно-правних аката са ставовима изнетим у њој.

Није прихваћена примедба у којој се део Нацрта стратегије, који се бави **системом националне безбедности**, у целини оцењује као дискутабилан, при чему се посебно наглашава неколико измена у архитектури система националне безбедности у односу на његову важећом Стратегијом утврђену структуру. Чињеница је да систем националне безбедности није законски уређен, а управо је намера Нацрта стратегије да иницира предузимање мера у том правцу.

Примедба која се односи на указивање да је синтагма **„изазови, ризици и претње безбедности“** и даље недовољно разјашњена и предлаже да се уместо ње користи само појам „претње безбедности“, није прихваћена. Наведена синтагма је већ годинама у

употреби, о њеном значењу су написани и објављени бројни научни радови, а као таква користи се и у наставном процесу на академском нивоу.

Није прихваћена примедба која се односи на поглавље 1. Стратегијско окружење (*страница 10, други пасус*) у којој се сугерише да је текст о **миграцији становника из руралних у урбане средине** уопштен и да треба написати „сеоских и пограничних простора“ у „велике градске центре“, као и да то буде прва, а не последња у пасусу, с обзиром да има битан утицај на одбрану Републике Србије. Прихватање наведене примедбе није од суштинског значаја за квалитет документа.

Примедба у којој се истиче занемаривање постојања Индивидуалног акционог плана партнерства (**ИПАП**) у Нацрту стратегије, није прихваћена, сагласно уважавању нивоа општости садржаја обухваћених документом.

Није прихваћена примедба којом се констатује да је концепт **критичне инфраструктуре** сведен на енергетску инфраструктуру. Поред тога што се у примедби истиче да унапређење енергетске инфраструктуре представља једну од позитивних тековина Нацрта стратегије, предложено је да критична инфраструктура буде дефинисана експлицитније с обзиром на то да се не своди искључиво на енергетску. Примедба није прихваћана јер Нацрт стратегије није место где би требало да се дефинише критична инфраструктура, већ Закон о заштити критичне инфраструктуре који је Република Србија у обавези да усвоји у наредном периоду.

Није прихваћена примедба која указује да се минимизира **улога цивилног друштва** у контексту његове сарадње са државом поводом кључних безбедносних питања, односно да се цивилно друштво у Нацрту стратегије помиње тек на неколико места у контексту сарадње са државом, без потенцирања његове значајније улоге у систему безбедности. Наведена примедба је неоснована.

Није прихваћена примедба у вези са минимизирањем **улоге правосуђа** у оквиру Извршног дела система националне безбедности, којом се предлаже да правосуђе, због значаја своје улоге, мора бити детаљније и експлицитније уређено као битан сегмент извршног дела система националне безбедности. У Нацрту стратегије, правосуђе је обухваћено извршним делом система националне безбедности у оквиру категорије „други субјекти значајни за националну безбедност“, не умањујући тиме његов значај, с обзиром на то да би другачије квалификовање правосуђа нарушило методолошки приступ примењен у конципирању целокупног система одбране, као и садржаја Нацрта стратегије.

Примедба у виду предлога да се у поглављу 5, потпоглавље 5.2. (*страница 33, пасус двадесети*) у пасус: „Систем националне безбедности је под демократском контролом коју спроводе Народна скупштина, председник Републике, Влада, други државни органи и јавност, у складу са законом.“ измени тако да гласи: „Систем националне безбедности је под демократском контролом коју спроводе Народна скупштина, председник Републике, Влада, **правосудни органи**, државни органи и јавност, у складу са законом.“ није прихваћена, јер нема потребе да се посебно истиче улога правосуђа, која је уређена законским решењима.

Није прихваћена примедба да се измени **појмовно одређење (дефиниција) Стратегије националне безбедности** (*страница 3, други пасус*) тако да гласи: „Стратегија националне безбедности Републике Србије је основни стратегијско-доктринарни документ којим се утврђује начин и механизми за остваривање националних интереса и циљева, ради одбране и заштите националних вредности од свих претњи безбедности, као и опстанка, развоја и просперитета државе и друштва.“ Предлог је образложен томе да је дефиниција коректнија од постојеће, јер је у складу са методологијом (правила дефинисања), заснована на Закону о одбрани (члан 7) и изражава суштину стратегије. Примедба није

прихваћена зато што предложена дефиниција није концептуално усклађена са садржајем обрађеним у Нацрту стратегије.

Није прихваћена примедба да иза речи „других“, уместо речи „стратешких и доктринарних“ (страница 3, пасус 5), треба да стоји „**стратегијско-доктринарних, развојних и докумената употребе**“, како би исто било у складу са чланом 7. Закона о одбрани. Наведени предлог се вероватно односи на Нацрт стратегије одбране, а не на Нацрт стратегије националне безбедности, а у том контексту, његовим прихватањем сузио би се обухват националне безбедности у контексту докумената за које Стратегија националне безбедности представља основ. Исто образложење важи и за предлог да иза речи „операционализују у“ (страница 3. шести пасус), уместо речи „**стратешким и доктринарним**“ треба да стоји „стратегијско-доктринарним, развојним и документима употребе“, како би исто било у складу са чланом 7. Закона о одбрани.

Није прихваћена предложена промена **дефиниције система националне безбедности**, тако да гласи: „Систем националне безбедности је подсистем државе којим се, у складу са домаћим и међународним правом, као и актуелном позицијом у међународним односима, нормативно уређује скуп управних и извршних елемената, њихових функција и међусобних веза и односа, потребних карактеристика и начела функционисања система, ради одбране територијалне целovitости и заштите основних националних вредности Републике Србије од свих облика и носилаца угрожавања.“ Постојећа дефиниција дата у Нацрту стратегије у потпуности је адекватна, довољно обухватна и усклађена са структуром, наменом и начелима функционисања система националне безбедности.

Није прихваћена примедба којом се указује да је, поштујући одредбу Устава Републике Србије из члана 98., тачка 4. да Република Србија уређује и обезбеђује одбрану и безбедност..., потребан **Закон о националној безбедности или Закон о систему националне безбедности**. Документ Стратегија националне безбедности не познаје Устав Републике Србије, већ је тај документ васпостављен Законом одбрани. Дакле, закон нижег нивоа (одбрана), стицајем околности или нечијег пропуста, утврђује документ вишег нивоа (безбедност). С обзиром да се најављују измене Устава, прилика је да се исправи грешка по питању Стратегије националне безбедности и иста уведе у највиши правни акт наше земље. У вези са наведеном примедбом, Министарство одбране напомиње да ће, након усвајања Стратегије националне безбедности, бити израђен Акциони план за њено спровођење, те се, у тој фази, може разматрати потреба израде предложеног закона.

У делу Нацрта стратегије који се односи на унапређење економске и енергетске безбедности наведено да се „Република Србија залаже за регионалне и глобалне енергетске интеграције, али ће **размотрити оправданост досадашње политике према нуклеарној енергији и идентификовати алтернативу**, ради смањења енергетске зависности и снижења цене електричне енергије.“ Примедбом се указује на то да ово решење ни на који начин неће допринети безбедности Републике Србије и биће повод за многе реакције и представљање Србије као претње, због чега се предлаже његово брисање из Нацрта стратегије. Предлог је образложен тиме да уколико Србија жели да избегне да себе учини виђеном као претња, ни на који начин се у овако важном стратешком документу не сме наћи могући развој нуклеарне енергије. „Промена досадашње политике према нуклеарној енергији“ неће бити прихватљива ни регионално ни глобално, и по том питању не треба имати илузије, због чега препоручујемо уклањање ове реченице. Наведена примедба није прихваћена из разлога што је Нацрт стратегије усаглашен са ставом надлежног министарства и не прејудицира измене у до сада исказаном опредељењу Републике Србије у наведеној области.

Делимично је прихваћена примедба која се односи на националне вредности, које се, према нацрту Стратегије, штите остваривањем националних интереса. Наведеном

примедбом се указује се на то да су, у односу на Стратегију националне безбедности из 2009. године, у нацрту Стратегије као вредности избачене **родна равноправност, једнакост и неповредивост имовине, док је као нова вредност наведено „родољубље“**. Даље се наводи да је нејасно зашто је једнакост као вредност избачена, будући да је њен смисао садржан у једнакости свих грађана пред законом и њиховим једнаким могућностима, као ни неповредивост имовине која представља једну од најзначајнију основа људских права. Родна равноправност је такође вредност европског друштва и у њено постизање у Србији је уложено доста година и рада, посебно у систему одбране. Такође, она је део усвајања правних тековина и вредности Европске уније, у чије чланство Србија настоји да уђе, што је дефинисано и као „полазиште“ и „опредељење“ Републике Србије. Констатује се да редослед националних интереса није значајно промењен, с тим што се као посебан истиче чланство Србије у Европској унији, док је „заштита живота и имовине грађана Србије“ као трећи национални интерес Стратегије националне безбедности из 2009. године замењен очувањем српског народа, националних мањина и њиховог културног, верског и историјског идентитета. На овај начин прави се разлика између већинског и мањинских народа, посебно имајући у виду да је једнакост као вредност избачена, концепт народности добија примат над концептом грађанства, што се сматра лошијим решењем у односу на претходну Стратегију, посебно имајући у виду етнички и религијски састав Србије. Образлажући делимично прихватање наведене примедбе, подсећамо да је у Нацрту стратегије наведено да су национални интереси, као трајна потреба и тежња Републике Србије и њених грађана, засновани су на универзалним и националним вредностима које произилазе из Устава и наслеђа српског народа и свих грађана који живе у Републици Србији. Позивањем на устав, подразумева се да је реч о свим људским и мањинским правима (укључујући и једнакост, роду равноправност, неповредивост имовине итд...) која су њиме загарантована, те, стога, није неопходно наводити сваки од њих појединачно. Када је реч о редоследу навођења у оквиру националног интереса „очување српског народа, националних мањина и њиховог културног, верског и историјског идентитета“, јасно је да није реч о давању било каквог примата, будући да се у истом низу, потпуно равноправно наводе и националне мањине. напомињемо да, у вези са тим, упућена примедба не даје предлог решења у амандманској форми.

Није прихваћена примедба која се односи на други национални интерес – очување унутрашње стабилности и безбедности – код кога се, као посебно битно, предлаже да се **нагласи значај демократске-цивилне контроле сектора безбедности** као битног услова за спречавање злоупотребе власти и заштите безбедности грађана. Примедба није прихваћена јер је у тексту Нацрта стратегије на више места наглашен значај демократске и цивилне контроле.

Није прихваћена примедба у погледу националног интереса – чланство у Европској унији, којом се истиче да овим делом Нацрта стратегије ни на који начин **није узет у обзир стратешки документ ЕУ о проширењу** од 6. фебруара 2018. године, у коме су јасно наведени посебни критеријуми за чланство Републике Србије у ЕУ, а посебно хитност постизања правно-обавезујућег споразума са Приштином, као ни изражена потреба за консолидацијом саме ЕУ, због чега је констатовано да овај национални интерес није могуће остварити само у Нацрту предвиђеним механизмима. Примедба није прихваћена из разлога што су природа и концепција документа какав је Стратегија националне безбедности општег и дугорочног карактера и, стога није упутно да, као такав, овај документ позива на у значајној мери тешко предвидиве будуће исходе.

У примедби која се односи на предвиђену израду Акционог плана за спровођење Стратегије и подношење Годишњег извештаја Влади о реализацији Акционог плана за спровођење Стратегије, са којим се упознаје и Савет за националну безбедност, истиче се

да је нејасно због чега са њим не упознаје и Народна скупштина као институција која и усваја ову Стратегију и дужна је да контролише Владу и државне органе у њеном спровођењу, те је, стога, предложено да се предвиди да се Годишњи извештај подноси и Народној скупштини, а размотри и представљање широј јавности, због и у Стратегији наведених начела добре управе – пре свега утврђивања одговорности и транспарентности. Наведена примедба није прихваћена на начин како је то предложено, међутим, у вези с тим, прихваћено је да „Влада Републике Србије доставља годишњи извештај Савету за националну безбедност и надлежним одборима Народне скупштине Републике Србије.“

Није прихваћена примедба која се односи на неадекватност формулације из Нацрта стратегије: „Представља резултат утицаја **стратегијског окружења** и предузетих мера и активности државних органа и институција у извршавању безбедносних функција, те деловања других субјеката у свим областима друштвеног живота“, уз образложење да национална безбедност Републике Србије није и не може бити резултат утицаја стратегијског окружења, а да, при томе није довољно јасно који и колики је обухват појма „стратегијско окружење“ и шта он заправо значи. У истој примедби се поставља питање које институције имају обавезу да предузимају мере и активности од утицаја на „стратегијско окружење“, с обзиром на то да ако није јасно шта представља „стратегијско окружење“, неће бити јасно ни ко на то окружење треба да делује, а још мање и на који начин, а наведена је тврдња да сем авантуристичких акција првих људи „изабраних“ институција ту неће бити организованог, институционалног деловања. Такође, истиче се да је посебно упитно деловање „других субјеката у свим областима друштвеног живота“ јер опет долазимо на један неутврђен терен утицаја који није омеђен јасним и прецизним правилима ко, када и на који начин има право да делује на „стратегијско окружење“. Наведена примедба није прихваћена стога што је очигледно неразумевање става изнетог у Нацрту стратегије. Неопходно је имати у виду да стратегијско окружење Републике Србије зависи од сложене интеракције великог броја променљивих и међузависних чинилаца. У контексту убрзаног темпа промена у свим сферама друштвеног живота, разматрање и анализа чинилаца (политички, економски, социјални, технолошки, безбедносни и др.), чије ће промене одредити будуће стратегијско окружење Републике Србије, неопходни су услови за доношење одлука у вези са националном безбедношћу.

Није прихваћена примедба која се односи на формулацију у Нацрту стратегије која се односи на оружану побуну, а којој се тврди да је она прилично анахрона и делимично нетачна, јер, како се у примедби наводи: „...највеће претње од оружане побуне нема на простору Косова и Метохије, јер тамо нема снага безбедности матичне државе. Оружана побуна се спроводи против Уставног поретка матичне државе, политичког система и снага безбедности. На Косову и Метохији то није могуће у постојећим околностима. Уколико се разматра оружана побуна у оквиру ризика, изазова и претњи онда је потребно разматрати побуну на традиционално угроженим територијама Републике Србије попут општина Бујановац, Медвеђа и Прешево односно Нови Пазар, Тутин и Сјеница. Дакле потребно је изменити прву реченицу: „Оружаном побуном може бити угрожена безбедност Републике Србије, при чему највећа опасност прети од екстремистичких група које делују на простору Аутономне Покрајине Косово и Метохија“, следећем реченицом: „Оружаном побуном може бити угрожена безбедност Републике Србије, при чему највећа опасност прети од екстремистичких група које делују на простору југа Србије (Бујановац, Медвеђа и Прешево) и централне Србије (Нови Пазар, Тутин и Сјеница)“. Примедба није прихваћена јер не узима у обзир територијални интегритет Републике Србије.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да **пролиферација оружја за масовно уништење** буде на последњем месту пописа ризика, изазова и претњи, с обзиром на то да неки други изазови, ризици и претње по свом обиму и значају јесу од већег утицаја на безбедност Републике Србије, попут демографског развоја или обавештајне делатности

страних субјеката. Примедба се не прихвата будући да није у складу са проценом за то надлежних и стручних институција.

Није прихваћена примедба која се односи на опредељење о спремности Републике Србије да безбедносне проблеме решава у сарадњи са другим државама (*друга реченица трећег пасуса Увода и шести пасус на стр. 8*), што је, како се у примедби наводи, сасвим у реду, међутим, пракса последњих месеци, па и година указује да су и оне земље које су чланице ЕУ или НАТО, када се појавила криза (тероризам, мигранти и др), те проблеме решавале претежнио на националном нивоу. Имајући у виду јасно опредељење у овом Нацрту стратегије за политику војне неутралности, што је позитивна разлика у односу на СНБ из 2009. године, било би примерено да се исказе и овакав став: „Република Србија је опредељена да проблеме националне безбедности приоритетно решава на националном нивоу, али је спремна и за коректну сарадњу са другим земљама“. Примедба није прихваћена имајући у виду да војна неутралност подразумева опредељење Републике Србије о неприступању постојећим војним савезима.

Није прихваћена примедба да се угради **појмовни оквир и списак скраћеница и усклади граматичко изражавање времена** које се користи у појединим деловима текста (на пример, код уводног дела, повремено се користи прошло време, повремено садашње, а повремено будуће), јер Предлог промене не одговара основној идеји за израду Нацрта стратегије.

Примедба да се у текст (*страница 3, четврти пасус, друга реченица*) дода убаци израз „**националне вредности**“, није прихваћена, јер се на овом месту набрајају само изрази из наслова поглавља Нацрта стратегије.

Није прихваћена примедба (*страница 3, шести пасус*) операционализација Стратегије може се спровести и преко **акционог плана/акционих планова** за дате временске периоде, имајући у виду да ће у Акционом плану за спровођење Стратегије националне безбедности бити наведени конкретни документи и акти које је неопходно донети и спровести, тако да је реч о различитом нивоу општости.

Примедба која се односи на проблем **миграција** (*страница 5, шести пасус*), а у којој се наводи да је проблем миграција као безбедносни изазов, пре свега последица услова живота у земљама порекла (небезбедности тамошњег становништва), а тек онда можемо да говоримо о проблемима у земљама крајње дестинације и трансферних земаља, није прихваћен, јер се у документу истиче утицај миграција на безбедност, а не њихов узрок.

Није прихваћена примедба којом се прелаже да у кључне ризике и претње (*страница 9, први пасус, друга реченица*) треба додати **корупцију** која разорно делује на све системе у држави, па самим тим и на безбедност. Корупција јесте препозната у нацрту Стратегије у оквиру других изазова, ризика и претњи који могу испољити значајан утицај на безбедност (није обрађена посебно), међутим, имајући у виду да се као аргумент за наведену примедбу наводи виђење тренутног стања ради чијег унапређења се у Републици Србији предузимају опсежне планске мере, а да је Стратегија националне безбедности документ који даје пројекцију за дужи временски период, примедба није усвојена.

Није прихваћена примедба да **стање у демографској сфери** није безбедносни ризик (*страница 10, први пасус, друга реченица*), већ безбедносни изазов. Примедба се не прихвата будући да није у складу са проценом за то надлежних и стручних институција.

Примедба у вези са **сепаратистичким претњама** (*страница 11, четврти пасус, прва реченица*) у којој се предлаже да текст гласи: „сепаратистичке тежње не могу се искључити у неким регионима“, није прихваћена, јер је смисао наведеног пасуса у нацрту стратегије довољно јасан.

Примедба којом се предлаже да се посебно нагласи да се ризици, а посебно **тероризам**, јављају у променљивом интензитету у појединим деловима Републике Србије (*страна 11, седми пасус*) није прихваћена, с обзиром на то да се подразумева, а истицање наведеног не би допринело квалитету ни јасноћи текста.

Није прихваћена примедба да наслов поглавља Национални интереси гласи: **Националне вредности и интереси**, имајући у виду да су национални интереси само набројани у тексту и не елаборирају се детаљније.

Није прихваћена примедба у којој је изнет предлог да се поред примене **концепта тоталне одбране**, одреди приоритизација осталих сегмената система одбране, као што су противваздухопловна одбрана, снаге за специјална дејства, обавештајно-безбедносне структуре, снаге за нове изазове, ризике и претње итд. (*страна 16, претпоследњи пасус*). У вези с тим, истичемо да очигледно није схваћена суштина концепта тоталне одбране као свеобухватног одговора на угрожавање безбедности и одбране Републике Србије.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да се унесе да ће се унапредити међуресорна сарадња и обезбедити бржа и квалитетнија размена и анализа информација, као и планирање донесених мера **кроз решења из акционог плана** (*страна 19, шести пасус, последња реченица*), јер нема потребе то наводити на овом месту у документу.

Примедба да у текст (*страна 20, трећи пасус, последња реченица*) треба донети **прописе у области заштите критичне инфраструктуре и спровођења мера раног упозорења и превентивног реаговања**, није прихваћена с обзиром на то ће наведено бити предмет разматрања током израде Акционог плана за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да се у текст унесе да треба донети **прописе у области сајбер безбедности** (*страна 20, шести пасус, прва реченица*), с обзиром на то ће наведено бити предмет разматрања током израде Акционог плана за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да уместо израза „и других облика сарадње“ стоји „и **безбедносне сарадње**“ (*страна 24, четврти пасус, прва реченица*), јер се не односи искључиво на безбедносну сарадњу.

Примедбе којима се предлаже да се на неколико места у тексту Нацрта стратегије наведе да ће се „**развијати акционим планом**“ (*страна 28, последњи пасус, прва реченица; страна 29, трећи, четврти и шести пасус; страна 29/30, последњи пасус, последња реченица; страна 30, трећи пасус, прва реченица; страна 30, седми пасус, прва реченица*), имајући у виду да ће се ради спровођења Стратегије националне безбедности Републике Србије израдити акциони план.

Није прихваћена примедба којом се предлаже навођење текста да „треба одредити **националне приоритете финансирања**“ (*страна 29, други пасус, друга и трећа реченица*), будући да то није неопходно у Нацрту Стратегије.

Није прихваћена примедба којом се указује на то да је у дефинисању система безбедности и подели истог на управљачки и извршни део изостављена трећа грана власти. **Судска власт** део је система безбедности и има значајну улогу у заштити уставности и законитости рада органа и институција система безбедности. У Нацрту стратегије, ова грана власти је обухваћена извршним делом система националне безбедности у оквиру категорије „други субјекти значајни за националну безбедност“, не умањујући тиме њен значај, а не нарушавајући методолошки приступ примењен у конципирању целокупног система одбране, као и садржаја Нацрта стратегије.

Није прихваћена примедба којом се истиче потреба наглашавања значаја **инвестиција у заштиту критичних инфраструктура** у складу са међународним и европским стандардима и „добром праксом“ као једним од најважнијих услова за приступање ЕУ (*страна 30, четврти пасус*). Примедба није прихваћена јер ће наведена материја бити обухваћена законом који је Република Србија у обавези са донесе, а што би могло бити, између осталог, предвиђено Акционим планом за спровођење СНБ РС.

Није прихваћена примедба да треба убацили одређење система националне безбедности у ширем смислу: „**Систем националне безбедности** у ширем смислу чине највиши органи законодавне, извршне и судске власти“ и побројати их (*страна 31, наслов 5.1*), с обзиром на то се, управо због недовољно јасне одређености структуре система националне безбедности у актуелној Стратегији, тежило да се таква формулација овога пута избегне.

Није прихваћена примедба којом се истиче да је потребно у тачки „**Јединство**“, навести ко повезује и међусобно усклађује елементе система националне безбедности (*страна 33, четврти пасус*), имајући у виду да се у делу у коме се обрађују начела функционисања система националне безбедности наводе општи ставови.

Примедба да треба дати **временско одређење** Стратегије (*страна 34, четврти пасус*), није прихваћена будући да се за такав документ, из разлога наведених у самом Нацрту Стратегије, не могу постављати временска ограничења у погледу њеног трајања.

Није усвојена примедба која се односи на **дефинисање система националне безбедности**, његове структуре и начела, што је утолико важније што он није уређен нормативним актима. Стратегија би могла, међутим, да предвиди усвајање посебног закона о систему националне безбедности, као што је то нпр. учињено у Стратегији националне сигурности Републике Хрватске из 2017. Тим законом би се на једном месту операционализовале уставне надлежности Републике Србије – да штити суверенитет, територијални интегритет и независност земље, уређује и обезбеђује безбедност и одбрану, мере за случај ванредног стања итд. У таквом закону би и Стратегија националне безбедности, сада уређена Законом о одбрани, и Савет за националну безбедност, уређен Законом о основама уређења служби безбедности, нашли право место. Наведена примедба изнета је више је у форми предлога за даље поступање, те се и не односи на Нацрт стратегије.

Није прихваћена примедба да, у односу на важећу Стратегију националне безбедности из 2009., садржај Нацрта нове стратегије обилује **непотребним понављањима**, те је неопходно да се текст додатно пречисти. С обзиром на то да није јасно на које делове текста Нацрта стратегије се то конкретно односи, а нису достављени предлози измена у амандманској форми, примедба није прихваћена.

Није прихваћена примедба у којој се истиче да је остало нејасно зашто је безбедносно окружење преименовано у **стратегичко окружење**, као и зашто је у структури ове целине изостала подела на глобални, регионални и национални ниво. Предложено је да се Одељак „Стратегијско окружење“ преименује у „Безбедносно окружење“ и да се подели у три целине – глобални, регионални и национални ниво. Примедба није прихваћена због тога што је стратегичко окружење, као шири појам од безбедносног окружења, анализирано кроз анализу политичког, економског, социјалног, технолошког, правног, еколошког и безбедносног аспекта (чиниоца стратегичког окружења). Сваки чинилац стратегичког окружења анализиран је на глобалном, регионалном и националном нивоу. Када је у питању национална безбедност, због њеног значаја, анализа стратегичког окружења треба да буде мултидисциплинарна да би се омогућило да се стекне што објективнија представа о свим релевантним чиниоцима и стању безбедности на глобалном, регионалном и националном нивоу, са тежиштем на међузависности и условљености.

Није прихваћена примедба којој се указује на то да део **контроле** треба да обавља и управљачки део система националне безбедности над његовим извршним делом, а чак је и то испуштено, те овај пропуст треба исправити. Контролна и надзорна функција унета је као начело функционисања система националне безбедности.

Није прихваћена примедба којом се истиче да је утисак да доминира државоцентрични приступ у дефинисању изазова ризика и претњи. Иако је национална безбедност, према дефиницији из нацрта, делом и субјективни осећај безбедности грађана Србије, нема назнака да је квалификација безбедносних ризика, изазова и претњи заснована на репрезентативном истраживању ставова и перцепција грађана. Такође, иако се говори о ризицима, изазовима и претњама, оне нису тако класификоване у тексту. Критика је изражена и у погледу недостатка хијерархије претњи, као и каузалне везе између претњи и одговора на њих. Образложити методологију којом су изведени предочени изазови, ризици и претње, јасно их степеновати и класификовати у складу са коришћеном терминологијом – шта су изазови, шта ризици, а шта претње. Наведена примедба није усвојена стога што изазови, ризици и претње посматрани у различитом временском периоду могу имати различит утицај на безбедност Републике Србије, а стратегија националне безбедности се најчешће израђује за средњорочни период. Тако се, на пример, може догодити да један догађај једне године има карактер изазова, следеће године, ризика, а после тога да постане претња. Каузална веза између изазова, ризика и претњи и одговора на њих изостала је у делу који обрађује конкретне изазове, ризике и претње безбедности, али је обрађена у одговарајућим деловима Нацрта стратегије. Када је реч о методологији којом су изведени предочени изазови, ризици и претње, не би требало да постоје сумње у том смислу, будући да је реч о делу документа који је израђен на основу стручне процене носилаца ове функције у Републици Србији.

Није прихваћена примедба у вези са тврдњама да „Комплекс проблема у вези са Косовом и Метохијом диктира садржај читаве Стратегије националне безбедности. Нацрт пропушта да препозна **неуспеле државе** као структурни ризик у региону. Наведени изазови, ризици и претње не оправдавају у довољној мери одговор Србије у виду увођења и примене **концепта тоталне одбране**. У нацртима обе стратегије није разрађено шта овај концепт заправо подразумева, те какве користи и последице има по државу, друштво и грађане. Образложити шта подразумева концепт тоталне одбране и чиме се оправдава његово увођење“. Примедба није усвојена јер наведени изазови, ризици и претње у контексту стања у стратегијском окружењу Републике Србије у потпуности оправдавају увођење модела тоталне одбране, као свеобухватном одговору система одбране на изазове, ризике и претње безбедности значајне за одбрану Републике Србије. У документима нижег ниво биће детаљније разрађен овај концепт.

Није прихваћена примедба да је потребно разрадити шта прокламовани концепт војне неутралности значи, пошто судећи по предоченом нацрту, реч је пре о војном несврставању. Прецизирати значење прокламоване **војне неутралности** и образложити ово опредељење. Војна неутралност Републике Србије довољно је јасно образложена у Нацрту стратегије, а о теоријским аспектима војне неутралности могу се наћи информације у домаћој и иностраној литератури.

Није прихваћена примедба да појам **кооперативне безбедности** (страница 3) треба боље објаснити, јер неко може помислити да под тим подразумевамо **наше учешће у неком систему колективне безбедности**, што је у супротности са политиком неутралности. Подсећам вас да је један од предуслова реформских процеса из 2006. године био и Учешће Републике Србије у систему колективне безбедности (мислим да је то било уписано у Стратегијском прегледу одбране из 2006. године). Наведена примедба није сувисла, јер је кооператива безбедност довољно јасан појам, а Република Србија је члан Организације

УН, као система колективне безбедности, што ни на који начин не утиче на војну неутралност Републике Србије, будући да се не ради о војном савезу.

Није прихваћена примедба у вези са употребом термина „**свеобухватни приступ**“ (страница 3) - превод од енглеске синтагме *comprehensive approach*. Примедба није прихваћена јер је реч о општеприхваћеном и добро познатом термину који постоји и у српском речнику.

Није прихваћена примедба да су у делу „Изазови, ризици и претње“ наведени нпр. организовани криминал, тероризам, сајбер криминал итд., а ни на једном месту се не спомиње **општи криминал** ни подручје саобраћајних деликата, што је један од елемената унутрашње безбедности који у великој мери утиче на безбедност односно небезбедност. У стратегији националне безбедности акценат је и на држави и на становништву. Наведена примедба није прихваћена јер се у Нацрту стратегије наводе најзначајнији изазови, ризици и претње безбедности Републике Србије сагласно њиховим процењеним ефектима. Општи криминал и саобраћајни деликти не морају се детаљно разрађивати у Стратегији националне безбедности, већ у стратегијама за које је надлежан одговарајући орган државне управе.

Није прихваћена примедба да се на крају реченице (Поглавље прво, пасус трећи, страница 4) „Околности које доприносе настанку изазова, ризика и претња безбедности на глобалном нивоу су, пре свега, велике разлике у погледу нивоа економског и културног развоја, које имају за последицу сиромаштво и социјалну угроженост знатног дела становништва, што узрокује настанак негативних демографских и социо-психолошких појава.“ дода: „... у погледу нивоа политичког, економског и културног развоја...“. Примедба се не прихвата јер не доприноси квалитету и не даје нову вредност тексту, тј. већ је наведено у истој реченици.

Примедба у вези са тим што **Бриселски споразум** и његови домети нису више укључени у нацрт Стратегије, као и став да је **Косово** требало бити представљено као политичка, а не безбедносна претња, нису прихваћени, имајући у виду да апсолутно није спорно да је противправно једнострано проглашена независност територије коју административно обухвата Аутономна Покрајина Косово и Метохија не заснива се на Уставу Републике Србије, Повељи Уједињених нација и Резолуцији Савета безбедности УН 1244 и, као таква, неприхватљива је за Републику Србију, јер угрожава њене националне вредности и интересе, а тиме и безбедност.

Није прихваћена примедба да претежна усмереност Нацрта стратегије на питање **Косова и Метохије замагљује све остале аспекте од значаја за безбедност Републике Србије**. У примедби је, такође, изражена сумња у процену безбедносне ситуације на **Косову и Метохији**, с обзиром на немогућност српских званичника да присуствују територији Космет-а, а изнет је и предлог да **Одлука Сталног суда правде о проглашењу независности Косова** мора бити споменута у контексту анализе овог питања и његовог третирања као једне од највећих претњи по безбедност Републике Србије. Примедба није прихваћена из разлога што Одлука Сталног суда правде не одређује статус АП КиМ и нема значаја наводити је.

Није прихваћена примедба у виду констатације да термин „**европска спољнополитичка оријентација**“ не може заменити непостојање Стратегије спољне политике Републике Србије, којом би се Србија јасно и недвосмислено определила по питању свог спољнополитичког деловања, као држава са статусом државе кандидата за чланство у ЕУ. Примедба није прихваћена из разлога што се не односи конкретно на Нацрт стратегије, међутим сматрамо да за потребе Нацрта стратегије, „европска

спољнополитичка оријентација“ у довољној мери објашњава спољнополитичко деловање Републике Србије.

Није прихваћена примедба која се односи на једнострано сагледавање тренутног положаја НАТО у контексту тешкоћа са којима се суочава, односно, код анализе НАТО-а у контексту тешкоћа са којима се ова Алијанса сусреће неоправдано се изоставља чињеница да је **НАТО испунио све предвиђене циљеве са претходних самита**. Примедба није прихваћена јер, иако се у њој изражава став који није споран, није неопходно његово помињање.

Није прихваћена примедба о свођењу **сепаратистичких тежњи** на поједине политичке реторике - у оцени постојања сепаратистичких тежњи у Републици Србији не треба изједначавати реторике појединих политичких актера са реалним постојањем такве претње. У вези с тим, напомињемо да је процена изазова, ризика и претњи безбедности израђена од стране стручних носилаца ове функције у Републици Србији, те не би требало имати сумње у њен садржај.

Није прихваћена примедба да се у реченици (*Поглавље прво, пасус трећи, страна 4*): „Регионални и локални сукоби, етнички и верски екстремизам, тероризам, организовани криминал, пролиферација оружја за масовно уништавање, илегалне миграције, хибридне претње, сајбер претње, ограничена расположивост природних ресурса, укључујући воду, храну, енергенте и сировине, као и промена климе и деградација природне околине, угрожавају стабилност појединих држава и читавих региона, као и глобалну безбедност.“ дода: „...Регионални и локални сукоби, етнички и верски екстремизам, **блокада међународне заједнице**, тероризам, организовани криминал, пролиферација оружја за масовно уништавање...“ Примедба није прихваћена јер је дискутабилна са аспекте процене стратегијског окружења на глобалном нивоу.

Примедба да на почетку текста Нацрта стратегије **уместо: „те“, треба користити, српско: „и“** није прихваћена, јер се наведена речца користи у српском језику.

Није прихваћена примедба која указује на то да Стратегија националне безбедности мора да се позива на **Устав** (као и свака друга Стратегија). Примедба није прихваћена с обзиром на то да се у Нацрту стратегије на више места позива на Устав.

Примедбе које су се односиле на то да се преуреди „**Садржај**“ документа, тако што би се одређена поглавља преименовала а нека спојила у једну целину нису прихваћене јер не дају нови квалитет документу, а сам документ методолошки није конципиран у складу са тим примедбама.

Није усвојена примедба којом се тражи да се појасне **сврсисходност доношења нове Стратегије НБ** будући да у нацрту није наведено које су то значајне промене у „стратегијском окружењу“ које су се десиле, а које су, према нацрту, условиле усвајане нове Стратегије. Примедба није усвојена због тога што се у периоду од усвајања СНБ 2009. године десило више значајних промена у „стратегијском окружењу“, као што су насилни сукоби на Блиском истоку у којима учествују и борци из региона југоисточне Европе, значајно заоштравање односа Запада са Руском Федерацијом због кризе у Украјини и руске анексије Крима, започет процес приступања Р. Србије ЕУ, усвајање нове Глобалне стратегије ЕУ, излазак В. Британије из ЕУ, илегалне миграције, итд.

Није усвојена примедба да је потребно **прво утврдити националне интересе и циљеве, а онда безбедносне изазове, ризике и претње по њих**, а не обрнуто (примери: НС Црне Горе, Албаније, Мађарске или Чешке - Стратегија безбедности Чешке Републике из 2015. године је најбољи пример уређења садржине Стратегије. Примедба није усвојена из следећих разлога: Изазови, ризици и претње, њихова промена или допуна у српским

стратегијским документима, повезани су са променама чинилаца стратегијског окружења и због тога су наведени као следећа целина стратегија. У вези с тим, стратегијско окружење обликује се интеракцијом бројних, променљивих и међузависних чинилаца који утичу, како на генерисање и испољавање изазова, ризика и претњи безбедности, тако и на развој одбрамбених способности неопходних за адекватно реаговање ради њиховог решавања. Сходно томе, на основу анализе чинилаца стратегијског окружења могуће је идентификовати изазове, ризике и претње безбедности за које се процењује да испољавају или у одређеним околностима могу да испоље, непосредан или посредан утицај на безбедност грађана, државе, материјалних добара и животне средине, а истовремено проценити и њихов утицај на одбрану, у функцији заштите националних интереса у области безбедности. Имајући у виду да се ради о стратегијама у области безбедности и одбране безбедносни изазови, ризици и претње су наведени пре националних интереса и циљева, а ове категорије су у односу међузависности који их додатно дефинише и обликује.

Није усвојена примедба која се односи на захтев да уколико се већ у наслову поглавља користи класификација опасности на **изазове, ризике и претње**, онда тај редослед треба пратити и приликом набрајања истих, тако да из безбедносних изазова произилазе ризици, а из ризика претње (редослед може бити и обрнут тако да се прво наведу претње, уз промену редоследа у наслову). Такође, јасно утврдити које су то кључне претње и ризици. Ускладити редослед безбедносних изазова, ризика и претњи будући да се он разликује у нацртима СНБ и СО. Примедба није усвојена из следећих разлога: Класификација опасности на изазове, ризике и претње је начелна, а не стриктно одређена, имајући у виду да су облици угрожавања безбедности комплексни, промењивог карактера и садржаја и зависно од околности могу се посматрати као било која од те три категорије. У оба стратешка нацрта се јасно наводи да је категоризација направљена у складу са тежином последица које ове опасности могу да имају. На страни 9 нацрта СНБ наводи се да су кључни „ризаци и претње“ сепаратизам, етнички, верски и идеолошки екстремизам, прикривено деловање страног фактора, организовани криминал и илегалне миграције. Такође, кључни „ризаци и претње“ су промењива категорија. Није потребно ускладити редослед безбедносних изазова, ризика и претњи у нацртима СНБ и СО, јер је различит аспект њиховог одређивања у складу са насловом, док је у СНБ реч о изазовима, ризицима и претњама безбедности у СО се наводе изазови, ризици и претње од значаја за одбрану.

Није усвојена примедба да се **скрати део о Стратегијском окружењу**, јер заузима доста простора, а великим делом се понавља у делу који се односи на безбедносне изазове, ризике и претње. Нема потребе да се у „стратегијском окружењу“ разматра безбедност Р. Србије, јер она није окружење сама себи, већ се разматра у наредним деловима нацрта Стратегије. Примедба није усвојена јер је у стратегијском окружењу потребно је да се разматра безбедност Р. Србије, са циљем да се укаже на њену позицију, која се не може искључити од анализе окружења. Због тога је на почетку анализе безбедносне ситуације у Р. Србији наведено да „у савременим условима ниједна држава није у стању да самостално решава све сложеније проблеме очувања и јачања националне безбедности, која је све значајније повезана са стањем безбедности у ближем и даљем окружењу“.

Није прихваћена примедба да се у делу који се односи на чланство у ЕУ, узме у разматрање и **стратешки документ ЕУ о условима проширења на државе Западног Балкана до 2025. године** и апсорпционим капацитетима ЕУ. Примедба није усвојена јер се дијалог са Приштином и постизање правно-обавезујућег споразума спомиње на неколико места у нацрту документа.

Није прихваћена примедба у којој се наводи да Нацрт стратегије нигде не наводи разлику између „**опредељења**“ и „**полазишта**“ за израду стратегије тј. како се она дефинишу, али

њих свакако треба и усагласити. Такође, види се да су три полазишта идентична са одређењем три национална интереса. Оно што се разликује је ненавођење очувања мира и стабилности у региону као „полазишта“, па се логично поставља питање зашто и то није „полазиште“ за израду Стратегије, док је са друге стране као национални интерес изостављена „ефикасна правна држава“, што је од суштинског значаја за сваки вид сигурности грађана Србије. Из тог разлога предложено је поново разматрање овог односа и евентуално брисање одређивања „полазишта“ за израду стратегије, јер њихова делимична подударност са националним интересима изазива конфузију око тога шта ови концепти представљају. Примедба није прихваћена јер би навођење очувања мира и стабилности у региону као „полазишта“, било претенциозно, јер не може Р. Србија да сноси одговорност за евентуалне немире у региону. Такође, постоји као циљ „ефикасна државна управа“ у оквиру националног интереса - очување унутрашње стабилности и безбедности.

Није прихваћена примедба да је проблематична формулација: **“наглашеније испољава уравниотежење моћи”**, јер да би постојало наглашеније испољавање уравниотежења моћи мора постојати „изазивач“ америчке глобалне војне, економске и политичке моћи. У примедби се тврди да таква држава или блок држава не постоје и нема назнака да би се могао појавити „изазивач“ америчке неупитне моћи. Примедба је одбијена јер је неутемељена.

Није прихваћена примедба да су следеће реченице из Нацрта стратегије спорне и да их треба обрисати: “Интегративни процеси у области безбедности, као и растућа политичка, економска и културна сарадња, значајно смањују ризике сукобљавања држава, као и могућност настанка неконтролисаних криза и преношења сукоба са једног простора на други”; “Околности које доприносе настанку изазова, ризика и претња безбедности на глобалном нивоу су, пре свега, велике разлике у погледу нивоа економског и културног развоја, које имају за последицу сиромаштво и социјалну угроженост знатног дела становништва, што узрокује настанак негативних демографских и социо-психолошких појава“. Примедба је одбијена јер је неутемељена.

Није прихваћена примедба која се односи на реченицу: “Највеће претње на међународном плану дугорочно ће и даље бити међународни тероризам, организовани криминал, јачање политичког и верског екстремизма, мигрантска криза и посреднички конфликти“, а у којој се предлаже да је навођење потребно редефинисати и уградити савремена искуства држава у конфликту. Примедба је одбијена јер је неутемељена, а уз то, није дат предлог конкретних измена.

Није прихваћена примедба да текст у оквиру наслова **„Стратегијско окружење“** треба поделити на два нивоа: Глобални ниво и Регионални ниво, као и да је наведене нивое стратегијског окружења потребно посебно анализирати у јасној међузависности и узајамног утицаја, а поред тога, у оквиру посебних нивоа потребно је наводити анализиране ставове по важности и значају утицаја на безбедност Републике Србије. Примедба је одбијена јер је неутемељена, а уз то, није дат предлог конкретних измена.

Није прихваћена примедба да је потребно **променити редослед изазова, ризика и претњи** по обиму утицаја на безбедност Републике Србије, односно по потреби ангажовања капацитета одбране или одвраћања. Примедба је одбијена јер је неутемељена.

Није прихваћена примедба у којој се износи да из текста нацрта СНБ није јасно да ли се ради о **изменама и допунама СНБ** из 2009. године, или о потпуно новој СНБ. С обзиром да су та два текста у многим елементима слична, можда би се могло нагласити да се ради о изменама и допунама претходне СНБ, чиме би се сугерисало на извесни континуитет, што није без значаја. Евидентно је, на основу садржаја документа, да се ради о нацрту

нове СНБ, а не о изменама и допунама актуелне СНБ. Уочена „сличност многих елемената“ је у потпуности логична и оправдана, будући да је реч о истој предметној материји, међутим, разлике између два документа су, такође, веома очигледне.

Није прихваћена примедба која наводи да је обим понуђеног текста од 35 страна, углавном у оквиру сличних докумената у другим земљама, мада се стиче утисак да би могао да буде и **краћи, пре свега на рачун боље написаног дела о Стратегијском окружењу**. Примедба није прихваћена с обзиром на то да би документ у целини, као и његов део о стратегијском окружењу, могао би бити нешто краћи једино на уштрб квалитета и обухватности садржаја. Сматрамо да понуђени текст није сувише обиман, већ да, напротив, дужина текста одговара значају обрађене материје.

Није прихваћена примедба да је потребно у оквиру „других субјеката значајних за националну безбедност“, навести и „**структуре приватне безбедности**“, будући да се у тим агенцијама налази се око 40.000 наоружаних људи, донет је закон о њиховом раду, па би било пожељно да се и они ставе у елементе система националне безбедности, што у суштини и јесу. Примедба није прихваћена јер се у Нацрту стратегије у оквиру извршног дела система националне безбедности наводе „службе и агенције за обезбеђење личности и објеката“.

Примедба да је у Уводу, у првом пасусу, дата доста непрецизна **дефиниција појма „национална безбедност“**, па би требало, или дати нову, или изоставити овај текст није прихваћена. Наиме дефиниција наведена у Нацрту стратегије, која гласи: „Национална безбедност Републике Србије јесте објективно стање заштићености њених националних вредности и интереса од свих облика угрожавања, те субјективан осећај безбедности грађана Републике Србије.“ примерена је овом документу и довољно прецизно описује појмове на које се односи.

Није прихваћена примедба која се односи на „**полазишта...**“ (*друга реченица другог пасуса Увода*), у којој се износи став да би блио примереније да се дефинишу циљеви СНБ, као и основе СНБ. У основе СНБ могло би да се уврсти: „Историјска искуства, идентитетски корени, политичка исходишта, економски извори, домаћа политичка, стратегијско – доктринарна и нормативна документа, пре свега Устав Републике Србије, затим, међународна документа која је прихватила Република Србија, вредносне норме, као и савремени геополитички и геостратегијски лимити“. У вези са наведеним закључује се да на овом месту у документу не треба наводити циљеве нити основе, већ полазишта.

Није прихваћена примедба која се односи на **потребу наглашавања карактера** ове СНБ у Уводу. На пример: „Стратегија националне безбедности Републике Србије је примарно оријентисана на афирмацију војне неутралности, потенцира мир, али изражава и бескомпромисно интегрално ангажовање свих потенцијала друштва у случају угрожавања виталних националних интереса.“ У вези са тим закључује се да није неопходно наглашавати карактер документа, с обзиром да је исти одређен самом дефиницијом Стратегије националне безбедности.

Није прихваћена примедба којом се предлаже да **део о европским интеграцијама буде иза пасуса о економском развоју**, као и да, када се наводе предности европских интеграција, треба нагласити и то да је „ЕУ и значајан безбедносни пројекат“. Примедба се не прихвата из разлога што не доприноси суштински квалитету исказа у тексту Нацрта стратегије.

Примедба на текст у поглављу „Политика националне безбедности“, која се односи на примењени приступ који је битно другачији начин у односу на постојећу СНБ, а којом се предлаже да се у оквиру политике националне безбедности **прецизније назначи веза**

интереса и циљева са изазовима, ризицима и претњама, није прихваћена, јер би тиме била у значајној мери нарушена структура документа.

Примедба на текст у вези са објашњавањем потребе **очувања АП Косово и Метохија** у саставу Републике Србије (стр. 17): уместо „важно питање“, требало би да стоји „витално национално питање“, уместо формулације „сва расположива дипломатска и правна средства“, требало би да стоји „сва легитимна, али реална средства у складу са међународним и домаћим правом“, није прихваћена јер не доприноси суштински квалитету исказа у тексту Нацрта стратегије.

Предложене неке измене и допуне у поглављу 5. „**Систем националне безбедности**“, којима се предлаже да се назначи улога Савета за националну безбедност у кризним и ратним условима (што би се прецизније дефинисало у посебном закону, јер има мишљења да би тај орган у кризним и ратним условима могао да буде директна подршка врховном командовању и онда би могао и да промени назив у „Савет за националну безбедност и одбрану“); да се обнови компонента „цивилне спољне обавештајне службе“; и, с обзиром на изразито повећани значај информационе безбедности, да се, кроз елементе извршног дела система националне безбедности, назначи која институција ће се примарно бавити тим изазовима, ризицима и претњама (има мишљења да би се за ове задатке могла формирати посебна „Агенција за техничку подршку“, која би била на услузи свим службама) нису прихваћене, јер су, у овом моменту, нормативно-правно нерегулисане на такав начин.

Није прихваћена примедба која се односи на поглавље 6. „Спровођење стратегије националне безбедности“, у којој је изнет предлог за измену дела текста. Наиме, произилази да је Министарство одбране (стр. 34) тај орган који ће израђивати акциони план и подносити **годишњи извештај Влади**. Нема сумње да би то министарство тај посао обавило на коректан начин, међутим, ако се на бољи начин дефинише и организује „Савет за националну безбедност и одбрану“, било би примерено да тај орган преузме улогу праћења и координације спровођења ставова изнетих у СНБ Републике Србије. наведена примедба није усвојена с обзиром на то да предложења решења немају одговарајући нормативно-правни основ.

Примедба да у Уводу или Закључку треба назначити да „Стратегију националне безбедности Републике Србије, као и њене евентуалне измене и допуне, **усваја Народна скупштина Републике Србије**“, није прихваћена, будући да нема потребе наглашавати ту чињеницу која је регулисана Законом о одбрани (али не и измене и допуне СНБ).